

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำร้องของ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลสุ่มแก้วพรหม ที่ ๑ นางวรรณภา แก้วพรหม ที่ ๒ และนายสมภาร แก้วพรหม ที่ ๓ ผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลย ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๖๑๔/๒๕๔๕ ของศาลจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลสุ่มแก้วพรหม นางวรรณภา แก้วพรหม และนายสมภาร แก้วพรหม ผู้ร้อง ถูกธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทบริหารสินทรัพย์เพชรบุรี จำกัด ผู้เข้าสวมสิทธิ์แทน ฟ้องเป็นจำเลยที่ ๑, ที่ ๒, ที่ ๓ ตามลำดับ ต่อศาลจังหวัดอุบลราชธานี ในฐานะความผิดกู้ยืม, คำประกัน, บังคับจำนอง

จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ

ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีคำสั่งระหว่างการพิจารณาในห้วงสืบพยานจำเลยเพราะศาลได้กำหนดนัดสืบพยานจำเลยล่วงหน้าเป็นเวลานานประกอบด้วยจำเลยทั้งสามได้ยื่นคำขอเลื่อนคดีมา ๑ ครั้งแล้ว และแถลงต่อศาลว่าจะไม่ขอเลื่อนคดีอีก มาในครั้งนี้ได้ขอเลื่อนคดีโดยไม่ปรากฏเหตุผลว่ามีความจำเป็นเกี่ยวกับตัวจำเลยอย่างไร และพฤติการณ์การต่อสู้คดีของจำเลยทั้งสามเป็นการประวิงคดี จึงไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและถือว่าจำเลยทั้งสามไม่ตั้งใจสืบพยานจำเลย คดีเสร็จการพิจารณา และพิพากษาให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชำระเงินตามฟ้องให้โจทก์

ผู้ร้องได้อุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานีที่มีคำสั่งไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๓ และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งสาม โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๓ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า การอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าว มิได้บังคับเฉพาะกรณีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นเท่านั้น ทั้งอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสามก็ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำพิพากษาคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น จำเลยทั้งสามจึงต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่โจทก์มาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ เมื่อจำเลยทั้งสามอุทธรณ์คำสั่งโดยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นการอุทธรณ์ที่ไม่ชอบแม้ศาลชั้นต้นรับอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสาม ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ก็ไม่รับวินิจฉัยให้ พิพากษายกอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสาม

ผู้ร้องทั้งสามฎีกาต่อศาลฎีกา และขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสามเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ที่บัญญัติว่า “...๑๓๗...และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย... ๑๓๗...” นั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และมาตรา ๓๐ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” เนื่องจากการที่บทบัญญัติมาตรา ๒๒๕ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้มีการวางเงินพร้อมกับการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้นบุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมไม่มีเงินมาวางและย่อมที่จะไม่ได้รับความเป็นธรรมที่จะได้รับความคุ้มครองจากศาลยุติธรรมในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคล เพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและขัดต่อมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญ และมีผลตามมาตรา ๖ กล่าวคือ บทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๒๒๕ ใช้บังคับไม่ได้

ศาลฎีกาได้มีคำสั่งว่า พิเคราะห์แล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” และมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ

จะได้พิจารณาวินิจฉัย” เมื่อจำเลยทั้งสามยื่นคำร้องว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ กำหนดให้มีการวางเงินพร้อมกับยื่นอุทธรณ์คำสั่ง ซึ่งบุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมไม่มีเงินมาวาง ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกา ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติขัดต่อความเป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยทั้งสามดังกล่าวตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

พิเคราะห์แล้ว การที่ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ นั้น ถือเป็นหน้าที่ของผู้อุทธรณ์จะต้องปฏิบัติเพื่อให้ผู้ทธรณ์ที่ยื่นต่อศาลนั้นเป็นอุทธรณ์ที่ชอบด้วยมาตรา ๒๒๕ ผลของการที่ผู้อุทธรณ์ไม่นำเงินค่าธรรมเนียมดังกล่าวมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ ต้องถือว่าเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๒๕ ศาลจะไม่รับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ไว้พิจารณา

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่**

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย โดยมีหลักการว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย ซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาคและบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา ฯลฯ จะกระทำมิได้ ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นการวางหลักประกันที่รัฐจะต้องให้การรับรองความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจจะกระทำมิได้

ผู้ร้องโต้แย้งว่าตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า “...และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย...” นั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของ

ศาลชั้นต้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ เป็นเรื่องที่ต้องมีหน้าที่นำเงินค่าธรรมเนียมที่ผู้อุทธรณ์จะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้เสียไปในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่ศาลชั้นต้นกำหนดในคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นเงินที่ผู้อุทธรณ์ต้องวางต่อศาลพร้อมกับอุทธรณ์เพื่อเป็นประกันว่าหากในที่สุดศาลพิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมดังกล่าวแทนคู่ความฝ่ายที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมนั้น ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นค่าธรรมเนียมที่คู่ความจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งศาลจะได้กำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีในคดีนั้นต้องชำระให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ชนะคดี ดังนั้นการที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติในเรื่องค่าธรรมเนียมซึ่งคู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์จะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล จึงไม่ใช่เป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เพราะบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับเป็นการทั่วไป ผู้ที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะได้ต้องปฏิบัติอย่างเดียวกัน ไม่ได้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ